

Eiropas Darba Drošības
un Veselības
Aizsardzības aģentūra

Latvijas nacionālais kontaktpunkts

Latvija

DARBA AIZSARDZĪBAS ZIŅAS

www.osha.lv

Valsts darba inspekcija

2007. gada 21. jūnijs

7.izdevums

Labdien!

Dace Avena.

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas nacionālā kontaktpunkta koordinatore, Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Neraugoties uz vasaras karsto elpu, jūnijs ir bijis ļoti aktīvs mēnesis – sākās, turpinājās un noslēdzās vairākas kampaņas. Viena no tām bija Valsts darba inspekcijas (VDI) īstenotā kampaņa „Darba līgums strādā”. Jau rakstījām, ka tās ietvaros sešās Latvijas pilsētās viesojās informatīvās teltis, kurās interesentiem bija iespēja saņemt gan informatīvos materiālus, gan juristu konsultācijas. Kopumā šo kampaņu vērtējam atzinīgi, jo tēlšu apmeklētāju skaits bija ievērojami lielāks nekā pērn. Svarīgs notikums saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām bija arī VDI un Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) maija beigās parakstītais sadarbības līgums par informācijas snieg-

šanu par personu nelegālo nodarbināšanu un par NVA pasākumos iesaistīto darba devēju pārbaudes rezultātiem.

Jūnija sākumā noslēdzās arī acu veselības kampaņa „Atpūtini acis”, kuras mērķis bija pievērst darba devēju un darbinieku uzmanību acu veselībai, īpaši, ja liela daļa darblaika jāpavada birojā, strādājot pie datora.

Šī mēneša beigās beigsies VDI īstenotā būvniecības inspicēšanas kampaņa, par kuras rezultātiem plašāk jūs informēsim nākamajās „Darba aizsardzības ziņās”.

Vienas kampaņas beidzas, bet tiek uzsāktas jaunas – 6.jūnijā Valsts darba inspekcija SIA „RIMI Latvia” centrālajā birojā Rīgā rīkoja preses konferenci sakarā ar Eiropas nedēļas „Stop – pārslodze!” atklāšanu. Pēc preses konferences klātesošajiem bija iespēja klātienē vērot pareizus smaguma pārvietošanas paņēmienus.

Tā kā vasara parasti ir karsts laiks un bieži saņemam jautāju-

mus par darbu šādos apstākļos, esam sagatavojuši rakstu par mikroklimatu darba vietā. Par veselīgu darba vides gaisu šoreiz raksta arī Darba un vides veselības institūta (DVVI) pārstāves. Ziņas informē arī par veiksmīgi uzsākto projektu par studentu praksi darba aizsardzībā. DVVI raksta arī par projekta „Drošs darbs ar azbestu” gaitu un noslēgšanos.

Savukārt Labklājības ministrija (LM) jūnija vidū organizēja konferenci, kurā tika prezentēti 13 Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēto darba tirgus pētījumu rezultāti. Vēl LM izstrādājusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos, kas nosaka darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtību, lai palīdzētu uzņēmumiem nodrošināt drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus.

Turpinām jūs iepazīstināt arī ar Eiropas pērnā gada Labās prakses piemēriem. Šoreiz publicējam Spānijas piemēru.

Saulainu un karstu atvaļinājumu laiku!

„Darba aizsardzības ziņas”

Sagatavoja Sarmīte Bunka-Briljonka, Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas speciāliste.

Ieteikumus un informāciju, kā arī e-pasta adreses, ja turpmāk vēlaties saņemt elektronisko izdevumu „Darba aizsardzības ziņas”, sūtīt uz e-pastu: Sarmite.Bunka@vdi.gov.lv

Atklāj Eiropas nedēļu „Stop – pārslodze!”

Dace Avena, VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Valsts darba inspekcija (VDI) 6. jūnijā SIA „RIMI Latvia” centrālajā birojā Rīgā rīkoja preses konferenci sakarā ar kampaņas Eiropas nedēļa drošībai un veselībai darbā 2007 „Stop – pārslodze!” atklāšanu Latvijā.

Preses konferences laikā tika sniegta informācija par kampaņas „Stop – pārslodze!” norisi Latvijā, par balsta un kustību aparāta slimībām, to cēloņiem un profilaksi, kā arī klātesošie tika iepazīstināti ar pētījuma rezultātiem par pašreizējo situāciju valstī attiecībā uz pārslodzes radītām veselības problēmām.

Ar masu mediju pārstāvjiem tikās VDI direktore Rīta Elce, Darba un vides veselības institūta pārstāvis Ivars Vanadziņš, Labklājības ministrijas Darba departamenta direktores vietnieks Renārs Lūsis, Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore vietnieks Edgars Korčagins, kā arī Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvis Mārtiņš Pužulis. Pēc preses konferences masu mediji tika aicināti uz SIA „RIMI Latvia” loģistikas centru, lai klātienē vērotu

smagumu pārvietošanu, izmantojot speciālo aprīkojumu, vienlaicīgi bija iespēja piedalīties arī Darba un vides veselības institūta un SIA „RIMI Latvia” darba aizsardzības speciālistu demonstrācijās par pareizām smagumu celšanas un pārvietošanas tehnikām.

Balsta un kustību aparāta slimības (BKAS) ir visizplatītākā ar darbu saistītā veselības problēma Eiropā, kas ietekmē miljoniem strādājošo. Visā ES 25 procenti strādājošo sūdzas par muguras sāpēm, bet 23 procenti – par muskuļu sāpēm. Latvijā 28,5 procentos gadījumu transporta nozares uzņēmumu darbinieki cieš no mugurkaula slimībām, bet medicīnas darbiniekiem visvairāk reģistrētas skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 51,2 procentiem. Kopumā ar skeleta – muskuļu – saistaudu slimībām slimo 27,5 procenti arodslimnieku. Transporta un veselības un sociālās aprūpes nozares iestādēs septembrī tiks uzsākta inspicēšanas kampaņa, lai pārbaudītu, kā norit smaguma pārvietošana ar rokām un informētu par precīzām smaguma pārvietošanas tehnikām.

Jāuzsver, ka darba devēji maz uzmanības pievērš nodarbināto fiziskajām slodzēm, ergonomikai un apmācībai, darba vietas un darba instrumenti netiek ergonomiski pielāgoti konkrētam nodarbinā-

Kampaņas atklāšanā Darba un vides veselības institūta pārstāvis Ivars Vanadziņš demonstrēja, kā pareizi jāceļ un jāpārvieto smagums

tajam, kā arī tikai nelielā skaitā uzņēmumu ir pieejamas palīgierīces smagumu pārvietošanai. Būtiski, ka regulāra nodarbināto fiziskā pārslodze ilgstošā darba periodā un monotona atsevišķu muskuļu grupu noslodze rada lielu risku saslimt ar skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimībām un nervu sistēmas slimībām. Savukārt darbinieki parasti neapzinās kaitīgo darba vides risku ietekmi uz savu veselību, lai laikus izvairītos no saslimšanas, nelieto izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus, neievēro darba procesā paredzētos pārtraukumus un pareizas darba metodes.

Noslēgusies acu veselības kampaņa "Atpūtiņi acis!"

Elīna Vārpa, projektu vadītāja, Sabiedrisko attiecību aģentūra PR Stils

Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē 5. jūnijā tika noslēgta acu veselības kampaņa „Atpūtiņi acis!”, kuras ietvaros vairāk nekā 500 biroju darbinieki divu mēnešu laikā tika informēti par to, kā rūpēties par savām acīm un sakārtot darba vidi.

Acu veselības kampaņa „Atpūtiņi acis!” tika uzsākta aprīļa sākumā un tās ietvaros līdz pat 31. maijam darba devēji tika aicināti pieteikt acu ārstes un darba aizsardzības speciālistes bezmaksas vizīti savā uzņēmumā, lai izglītotu darbiniekus, kā rūpēties par savām acīm, kā arī noteiktu, vai birojā ir darbam draudzīga vide.

Kampaņas noslēgumā klātesošie pildīja dažādus vingrinājumus

Kampaņas ietvaros acu veselības speciālistes apmeklēja 47 uzņēmumu un iestāžu birojus, sniedzot medicīnisku informāciju un profesionālus padomus par acu veselību. Birojos tika veikti mērījumi, kas noteica, vai darba vide ir piemērota un atbilstoša veselības standartiem, kā arī saistošā veidā tika pasniegti acu vingrinā-

jumi, ko ieteicams veikt dienas laikā, strādājot ar datoru.

„Mēs novērojām, ka ideāla uzņēmuma, kas iekļautos mērījumu pieļaujamos normās, nebija,” secina gan darba vides speciāliste Madara Kapeņiece, gan dr. Irina Živicka. Pēc speciālistu teiktā, atkāpes ir bijušas ļoti dažādas. Atklājot šīs nepilnības, tika ieteikti nepieciešamie uzlabojumi.

Acu veselības kampaņas mērķis bija pievērst darba devēju un darbinieku uzmanību acu veselībai, it īpaši, ja tiek pavadītas garas stundas, strādājot birojā pie datora.

Kampaņa tika īstenota sadarbībā ar Valsts darba inspekciju, Darba un Vides veselības institūtu, PSI „Darba Medicīna” SIA, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru un *Visine* acu pilieņiem nogurušām acīm.

NVA un VDI paraksta sadarbības līgumu

Iloņa Jurševska, NVA Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Dace Avena, VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Lai liegtu negodprātīgām personām iespēju, maldinot valsti, nelegāli strādāt un vienlaicīgi reģistrēties bezdarbnieku uzskaitē un saņemt valsts garantētos sociālos pabalstus, 29. maijā Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) direktors Ringolds Beinarovičs un Valsts darba inspekcijas (VDI) direktore Rita Elce parakstīja sadarbības līgumu, kas nosaka abu institūciju sadarbību informācijas sniegšanā par personu nelegālo nodarbināšanu un par NVA pasākumos iesaistīto darba devēju pārbaudes rezultātiem.

Saskaņā ar līguma nosacījumiem, VDI katru mēnesi informēs NVA par personām (ja tādas ir), kuras tiek

nodarbinātas bez rakstveida darba līgumu noslēgšanas. Pēc NVA līguma VDI iepazīstinās ar dokumentiem, kas apliecina vai neapliecina NVA interesējošo personu nelegālo nodarbināšanu. VDI pēc NVA līguma nodrošinās arī sava pārstāvja piedalīšanos NVA aktīvo nodarbinātības pasākumu īstenošanā iesaistīto darba devēju pārbaudēs. Savukārt NVA informēs VDI par gadījumiem, kad NVA rīcībā nonāk informācija par personu nodarbināšanu bez rakstveida darba līguma noslēgšanas vai par citiem darba tiesisko attiecību vai darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem.

NVA var pieprasīt no VDI papildus informāciju par tām personām, kuras ir iekļautas sarakstā kā personas, kuras tiek nodarbinātas bez rakstveida darba līguma noslēgšanas un vienlaicīgi reģistrējušies bezdarbnieka vai darba meklētāja statusā. Iegūtā informācija tiks izmantota tikai katras institūcijas kompetences un normatīvo aktu ietvaros. Informācija netiks

izpausta un nodota trešajām personām. Datu apstrāde un izmantošana tiks veikta atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma un citu Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

Kā liecina VDI statistika, 2007.gada pirmajos četros mēnešos, apsekojot 1285 uzņēmumus, atklāti 1163 nelegāli nodarbinātie. Šajā laika periodā visvairāk bez darba līgumiem nodarbināto tika atklāti Rīgā, Rīgas rajonā un Jūrmalā – 501. Latgalē tika konstatēti 152 nelegāli strādājošie, Zemgalē – 140, Kurzemē – 139, Ziemeļvidzemē – 81, Austrumvidzemē – 80 un Dienvidu reģionā (Ogres, Aizkraukles un Jēkabpils rajonos) – 70 nelegāli strādājošie.

Lai veicinātu iespējamās informācijas saņemšanu par nelegālo nodarbinātību, VDI aicina iedzīvotājus aktīvi izmantot anonīmo uzticības tālruni 7312176.

Noslēdzas kampaņa “Darba līgums strādā”

Mārtiņš Pozņaks,

VDI Sabiedrisko attiecību speciālists

Noslēgusies Valsts darba inspekcijas (VDI) rīkotā informatīvā kampaņa „Darba līgums strādā!”, kuras mērķis bija akcentēt darba līguma nepieciešamību un nozīmi stabilās darba attiecībās. Kampaņas ietvaros, laika posmā no 22.maija līdz 1.jūnijam, VDI informatīvās teltis viesojās vairākās Latvijas pilsētās: Rīgā, Daugavpilī, Jēkabpilī, Tukumā, Ogrē un Madonā.

Kampaņas „Darba līgums strādā” informatīvajās teltīs Latvijas pilsētās ikviens varēja saņemt izglītojošus materiālus par to, ko nodrošina noslēgts darba līgums, kampaņas suvenīrus, kā arī bezmaksas VDI jurista konsultāciju. Kampaņas laikā kopumā tika izdalīti vairāk nekā 12 tūkstoši informatīvo materiālu, un informatīvās teltīs apmeklēja vairāk nekā 3000 interesenti.

„Kopš februāra VDI mājas lapā

www.vdi.gov.lv/statistika

tiek publicēta informācija par komersantiem, kuros konstatētas bez darba līgumiem strādājošas personas. VDI cer, ka rūpes par reputāciju būs viens no darba devēju motivācijas mehānismiem, lai atbalstītu legālu nodarbinātību, no otras puses – uzskatām, ka darba meklētājiem ir tiesības iepazīties ar uzņēmumiem, kuri līdz šim nelegāli nodarbinājuši savus darbiniekus,” skaidro VDI direktore Rita Elce.

Jāuzsver, ka darba līgums nodrošina likumdošanā noteiktās darbinieku tiesības un sociālās garantijas. Ja nav noslēgts darba līgums ar darba devēju, darbinieks nevar aizstāvēt savas tiesības un darba tiesisko normatīvo aktu kopumu uzraugošā institūcija – VDI nevar palīdzēt īstenot darbinieka tiesības uz godīgu samaksu, darba laiku un tiesībām uz visu sociālo

Informatīvo telti apmeklētāji varēja saņemt gan informatīvos materiālus, gan juristu konsultācijas

garantiju klāstu.

Speciāli kampaņai VDI mājas lapā www.vdi.gov.lv tika atjaunota sadaļa „Darba līgums strādā”, kurā interesentiem visi informatīvie materiāli ir pieejami elektroniskā versijā. Tāpat aicinām iedzīvotājus aktīvi izmantot anonīmo uzticības tālruni 7312176, lai veicinātu iespējamās informācijas saņemšanu par nelegālo nodarbinātību.

Aktualizē prasības darba vides iekšējās uzraudzības veikšanai

Juris Vīgulis, LM Komunikācijas departamenta sabiedrisko attiecību speciālists

Ilze Boluža, sabiedrisko attiecību speciāliste

Lai palīdzētu uzņēmumiem nodrošināt drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus, Labklājības ministrija (LM) ir izstrādājusi grozījumus Ministru kabineta (MK) noteikumos, kas nosaka darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtību.

LM sagatavotie grozījumi uzlabos un vienkāršos prasības darba vides iekšējās uzraudzības un darba vides risku novērtēšanas kārtībai, nodrošinot uzņēmumiem prasību vieglāku un precīzāku izpratni.

Grozījumos paredzēts ievērojami samazināt administratīvo slo-

gu darba devējiem, samazinot nepieciešamo dokumentu daudzumu, ko prasa šobrīd spēkā esošie noteikumi. Darba devēji varēs vairāku dokumentu vietā izstrādāt tikai vienu, apvienojot tajā visu nepieciešamo informāciju.

Piemēram, turpmāk darba vides iekšējās uzraudzības plāns vairs nebūtu jāizstrādā kā atsevišķs dokuments, kā tas ir šobrīd. Grozījumi paredz, ka darba vides iekšējā uzraudzība būtu jāveic kā process, iesaistot gan darbiniekus, gan uzticības personas.

Vienā dokumentā varēs apvienot galvenos dokumentus darba vides iekšējai uzlabošanai – darba vides riska novērtējumu un darba aizsardzības pasākumu plānu. Tāpat vienā dokumentā varēs apvienot vairākus sarakstus, ko šobrīd nosaka citi darba aizsardzības normatīvie akti. Tādējādi samazinātos dokumentu daudzums un informācija būtu pārskatāmāka.

Ievērojami papildināti arī esošo noteikumu pielikumi darba vides riska faktoru noteikšanai un novērtēšanai. Šo pielikumu lietošana ir brīvprātīga, taču ļoti daudzi mazo un vidējo uzņēmumu darba aizsardzības speciālisti labprāt to izmanto savu uzņēmumu risku novērtēšanā. Šīs izmaiņas ļaus uzlabot darba vides risku novērtēšanas kvalitāti un nodrošinās labāku darbinieku drošības un veselības aizsardzību darbā.

Lai nodrošinātu sievietes, kuras gaida bērnu, kā arī jauno māmiņu veselības aizsardzību pēcdzemdību laikā, papildināti arī tie darba vides faktori un darbi, kuros aizliegts nodarbināt grūtnieces un sievietes, kuras baro bērnu ar krūti.

Šie LM izstrādātie grozījumi 14.jūnijā izsludināti Valsts sekretāru sanāksmē. Par tiem vēl būs jālemj valdībai.

Labklājības ministrija rīkoja konferenci par darba tirgus pētījumu rezultātiem

Lelde Rāfelde, LM Komunikācijas departamenta direktore

Ilze Boluža, sabiedrisko attiecību speciāliste

13.jūnijā notika Labklājības ministrijas (LM) organizēta konference „Latvijas darba tirgus izaicinājumi”, kurā tika prezentēti 13 Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēto darba tirgus pētījumu rezultāti.

Konference pulcēja projekta

ietvaros realizēto darba tirgus pētījumu īstenotājus, politikas veidotājus un citus interesentus, sniedzot iespēju apmainīties ar pieredzi, pētījumu rezultātā gūtajām atziņām un secinājumiem, kā arī veicināja turpmāko sadarbību starp akadēmiskajiem spēkiem un publisko pārvaldi.

Konferencē tika aplūkoti tādi būtiski darba tirgus aspekti kā darba spēka ģeogrāfiskā un profesionālā mobilitāte, darba algas, darba apstākļi un riski, neregistrētā nodarbinātība, vienādas iespējas abiem dzi-

mumiem, nodarbinātību veicinoša nodokļu un pabalstu sistēma, izglītības programmu atbilstība darba tirgus prasībām, reģionu darba tirgus specifika u.c. jautājumi.

Noslēgumā notika paneļdiskusija, kurā piedalījās speciālisti no Labklājības, Izglītības un zinātnes un Ekonomikas ministrijas, Nodarbinātības valsts aģentūras, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un citām iesaistītajām institūcijām. Diskusiju vadīja žurnālists Haralds Burkovskis.

LM: jāuzlabo kompetento institūciju un speciālistu darbība

Lelde Rāfelde, LM Komunikācijas departamenta direktore,
Marika Kupče, sabiedrisko attiecību speciāliste

Izvērtējot kompetento institūciju un kompetento speciālistu līdzšinējo darbību uzņēmumu darba vides uzlabošanā, Labklājības ministrijas (LM) speciālisti atzīst, ka to kvantitatīvā attīstība ir apmierinoša, lai nodrošinātu darba aizsardzības pakalpojumu pieejamību uzņēmumiem, bet daudzu kompetento institūciju un kompetento speciālistu pakalpojumu kvalitāte ir ievērojami jāuzlabo.

Lai palīdzētu uzņēmumiem sakārtot savu darba vidi un izpildīt darba aizsardzības likumdošanā noteiktās prasības, no 2006.gada 1.janvāra ir spēkā darba aizsardzības pakalpojumu sistēma, kas paredz kompetentu institūciju un kompetentu speciālistu piesaisti minēto jautājumu risināšanā.

Gandrīz pusotru gadu kopš darba

aizsardzības pakalpojumu sistēmas darbības uzsākšanas viena no lietām, kur visbiežāk „grēko” kompetentās institūcijas un kompetentie speciālisti, ir tieši nekvalitatīva darba vides risku novērtēšana. Bieži risku novērtēšana notiek „uz papīra” vai pa telefonu, pat neapmeklējot darba vietas, riska novērtēšanā nepiedalās arodslimību vai arodveselības ārsts, riskus novērtē darba aizsardzības speciālisti bez augstākās izglītības darba aizsardzības jomā u.c. pārkāpumi.

Speciālisti norāda, ka nekvalitatīvs risku novērtējums var radīt nopietnu risku darbinieku veselībai un pat dzīvībai, jo, balstoties uz risku novērtēšanas rezultātiem, tiek veikti darba aizsardzības pasākumi, instruēti darbinieki, veiktas viņu veselības pārbaudes utt. To apliecina arī negatīvs piemērs, jo saistībā ar vienas kompetentās institūcijas nekvalitatīvi veiktu risku novērtējumu, ir noticis letāls nelaimes gadījums darbā. Tāpēc LM aicina uzņēmumus, kas cietuši no nekvalitatīva kompetento institūciju vai kompetento speciālistu darba vērsties pie šo institūciju apdroši-

nātājiem prasot kompensācijas par radītajiem finanšu zaudējumiem. Bet, ja noticis nopietns nelaimes gadījums, kurā cietuši arī darbinieki, tad speciālisti iesaka uzņēmumam vērsties tiesā.

Lai samazinātu iespēju sniegt zemas kvalitātes pakalpojumus uzņēmumiem, LM šobrīd veido darba grupu, kas izvērtēs Ministriju kabineta 2005.gada 8.februāra noteikumu Nr.101 „Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību” prasības. Speciālisti prognozē, ka prasību pārskatīšana realizēsies stingrākos noteikumos attiecībā uz kompetento institūciju un kompetento speciālistu darbu, jo tikai pilnveidojot pakalpojumu kvalitāti uzlabosies arī darbinieku drošība un veselība darbā.

Mūsu valstī šobrīd darbojas 28 kompetentas institūcijas. Plašāku informāciju par kompetentajām institūcijām un to darbību var atrast LM mājas lapā: <http://www.lm.gov.lv/?sadala=590>.

Projekts „Labklājības ministrijas pētījumi” Pētījums: Darba apstākļi un risku novērtējums

Pētījumu Labklājības ministrijas uzdevumā veica: AS „Inspecta Latvia” un Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūts

Pētījuma vadītāja: Dr. habil. med. Maija Eglīte

Pētījuma laiks: 05.09.2005.–08.06.2007.

Interesantākie secinājumi

- Riska grupas uzņēmumi attiecībā par darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību normatīvo aktu prasību ievērošanu ir (1) mazie uzņēmumi, (2) privātā sektora uzņēmumi un sabiedriskās organizācijas, (3) būvniecības, metālapstrādes, kokapstrādes, lauksaimniecības un mežizstrādes uzņēmumi (4) uzņēmumi, kas dibināti pēc 1995.gada, it īpaši pēc 2000.gada, (5) Rīgas reģiona uzņēmumi atbilstoši Valsts darba inspekcijas (VDI) reģionālajam iedalījumam.
- Būtiskas problēmas ar darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu ir uzņēmumos, kuros alga tiek maksāta

aploksnēs. Uzņēmumi, kas neievēro kādu vienu normatīvo aktu, visbiežāk neievēro arī citus.

- Vecos, tradicionālos darba vides riska faktorus Latvijā nomainījuši jauni, mūsdienīgi. Nozīmīgākie darba vides riska faktori ir psihoemocionāli (laika trūkums, virsstundu darbs, garas darba stundas), ergonomiski (darbs ar datoru, smagumu pārvietošana, darbs piespiedu pozā, vienveidīgas kustības). Ļoti būtiska darba vides problēma ir darba vides mikroklimats un putekļi (it īpaši abrazīvie putekļi un metināšanas aerosols).

- Situācija ar darba vides riska novērtējumu un tā atbilstību prasībām salīdzinājumā ar 2002.gadu ir nedaudz uzlabojusies, tomēr tā vēl joprojām vērtējama kā neapmierinoša. Pētījums norāda uz samērā nelielo nelaimes gadījumu darbā skaitu salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības valstīm, taču tas visdrīzāk liecina nevis par sakārtotu un drošu darba vidi, bet gan par samērā zemu nelaimes gadījumu reģistrācijas

līmeni.

- Tuvāko piecu līdz 10 gadu laikā gaidāms reģistrēto arodslimību skaita pieaugums līdz aptuveni 250 uz 100 000 nodarbinātajiem, ņemot vērā, ka tiek pilnveidota nelaimes gadījumu reģistrācijas sistēma. Pēc tam šis līmenis varētu stabilizēties un pakāpeniski nedaudz samazināties. Patlaban visbiežākā arodslimību grupa ir balsta un kustību sistēmas slimības, kas veido apmēram pusi visu pirmreizēji diagnosticēto arodslimību.
- Uzņēmumu atbilstība normatīvo aktu prasībām ir tieši saistīta ar VDI veiktajām pārbaudēm uzņēmumos. Uzņēmumu grupās, kur uzņēmumu atbilstība normatīvo aktu prasībām ir viszemākā, novērojams arī zemākais VDI apsekoto uzņēmumu skaits. Tas liecina, ka valsts institūciju kontrole rosina uzņēmumus ievērot normatīvo aktu prasības.

Juris Vīgulis, LM Komunikācijas departamenta sabiedrisko attiecību speciālists

Darba vietā būtisks ir mikroklimate

Silvija Grigorjeva,
Valsts darba inspek-
cijas Darba aizsar-
dzības nodaļas gal-
venā valsts darba
inspektore

No higiēnas viedokļa raugoties, mikroklimate ir fizikālo faktoru kops, kas veido organisma siltuma apmaiņu ar apkārtējo vidi un nosaka organisma siltuma stāvokli. Mikroklimate raksturo gaisa un virsmu temperatūra, gaisa relatīvais mitrums, gaisa plūsmas ātrums, siltuma starojuma intensitāte.

Gaisa temperatūru darba vidē ietekmē ne tikai atmosfēras meteoroloģiskā temperatūra, bet arī dažādu sildvirsmu radītais siltuma efekts. Temperatūra darba zonā ir atkarīga no siltuma daudzuma, kas nokļūst šajā vidē konvekcijas un starojuma ceļā.

Organisma siltuma produkciju nosaka fizioloģiskās reakcijas, bet siltuma atdevi – apkārtējās vides faktori. Fizioloģiskās reakcijas, atkarībā no apkārtējās vides temperatūras un mitruma, regulē siltuma pārnesi no iekšējiem orgāniem un audiem uz ādas virsmu. Krasas darba vides mikroklimate rādītāju novirzes no optimālajām normām veicina nodarbinātā organisma termoregulācijas traucējumus, kas savukārt ietekmē darba spējas un var izraisīt arda saslimšanas.

Organisma pārkaršanas rezultātā var rasties akūtas slimības: hipertermija un krampju slimība. Krampju rašanās tiek izskaidrota ar ūdens un sāļu zudumu organismā.

Paaugstinātas gaisa temperatūras un insolācijas (saules staru) ietekmē rodas termoregulācijas un sirds – asinsvadu darbības traucējumi. Piemēram, traktoristiem vasaras perioda darbu laikā iespējama ķermeņa temperatūras paaugstināšanās līdz 37,2 - 37,5 °C, arteriālā asins spiediena pazemināšanās, sirdsdarbības (pulsas) paātrināšanās. Šķidrums zudums organismā pastiprinātas svīšanas rezultātā var sasniegt trīs līdz sešus litrus dienā.

Piemēram, vasaras darbu laikā (uz mašīnām bez gaisa kondicioniera un efektīvas ventilācijas) gaisa tempera-

tūra kabīnēs pārsniedz āra gaisa temperatūru par 9 līdz 15°C un var sasniegt 35 līdz 45°C. Siltuma avots ir saules radiācija (caur kabīnes logu), dzinēja virsmas temperatūra 80 - 90°C un dzesēšanas sistēmu paneļi, un kabīnes grīdas temperatūra var sasniegt 50 līdz 70 °C.

Zema gaisa temperatūra slimības izraisa retāk nekā augsta temperatūra. Nodarbinātajiem, kuri ilgus gadus strādājuši aukstās, mitrās telpās, novēro angioneirozes (roku tirpšana, salšana).

Agrā pavasarī un vēlā rudenī pazeminātā gaisa temperatūra bieži veicina mehānizatoru organisma atdzišanu.

Piemēram, pirmssējas un ražas novākšanas laikā pavasara – rudens periodā, kad temperatūra, mitrums un gaisa kustības ātrums ir pakļauti straujām svārstībām, darbi var tikt veikti pazeminātā gaisa temperatūrā, lietū, stiprā vējā (līdz 10 – 15 m/sek). Kabīnēs bez apkures sistēmas gaisa temperatūra var pazemināties līdz 3 – 8 °C, bet metāliskās virsmas kļūst par negatīvās radiācijas avotu.

Relatīvais gaisa mitrums no 40 līdz 60 procentiem tiek uzskatīts par fizioloģiski optimālu. Paaugstināts gaisa mitrums (75 līdz 85 procenti) saistībā ar zemu temperatūru veicina organisma pārkaršanu, bet saistībā ar augstu temperatūru – organisma pārkaršanu. Ja gaisa relatīvais mitrums ir zemāks par 25 procentiem, cieš gļotāda un augšējo elpošanas ceļu aizsargfunkcija, iespējama putekļu (daļiņu $AE > 10$ mm) inkorporācija plaušās.

Arī gaisa kustības ātrums darba vietā ietekmē nodarbināto. Piemēram, spēcīga gaisa plūsma ($v > 0,3$ m/s) jeb caurvējš gan vasarā, gan ziemā nodarbinātajiem veicina augstāk minēto slimību ātrāku attīstību.

Saskaņā ar ES valstu zinātnieku pētījumiem un gūtajām atziņām Latvijā ir izstrādāti informatīvi skaidrojoši materiāli, rekomendācijas. Atsaucoties uz šiem pētījumiem, visiem cilvēkiem pie nelielas fiziskās slodzes „komforta zona” ir apstākļos, kad gaisa temperatūra ir no 20 līdz 25°C un gaisa relatīvais mitrums – 30 un 70 procenti. Palielinoties fiziskai slodzei, lai saglabātu komforta stāvokli, nepieciešama zemāka gaisa temperatūra. Jo augstāka ir darba smaguma kategorija, t.i., lielāks enerģijas patēriņš, jo zemāka ir pieļaujamā temperatūra darba telpā.

Darba vietā esošo iekārtu izdalītais siltums nedrīkst radīt diskomfortu to lietotā-

jiem. Darba telpās, kurās notiek viegla, galvenokārt sēdoša darbība, piemēram birojos, ieteicamā gaisa temperatūra gada aukstajā laikā ir $+22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}$ un siltajā – $+24,5^{\circ}\text{C} \pm 1,5^{\circ}$, bet ieteicamais gaisa relatīvais mitrums ir no 30 līdz 70 procentiem [Latvijas Standarts LVS EN ISO 7730].

Tā kā siltumizturība katram indivīdam ir atšķirīga, arī komforta temperatūra var atšķirties. Nodarbināto aptaujai un viņu komforta zonas noteikšanai ir pielietojamas attiecīgajos normatīvos ieteiktās subjektīvā vērtējuma skalas [Latvijas Standarts LVS EN ISO 10551].

Mikroklimate (gaisa temperatūras, kustības ātruma un relatīvā mitruma) regulēšanu var panākt, ierīkojot atbilstošu gaisa kondicionēšanu.

Tā kā ar kolektīvajiem aizsardzības pasākumiem risks nodarbināto drošībai un veselībai netiek novērsts, nodarbinātos nodrošina ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar 2002. gada 20. augusta MK noteikumiem Nr.372.

Pēc risku novērtēšanas darba devējs izveido nodarbināto sarakstu, kuri ir pakļauti veselībai kaitīgajiem darba vides faktoriem, atbilstoši MK noteikumu Nr. 527, tai skaitā to nodarbināto, kuri pakļauti pazeminātas, paaugstinātas temperatūras un intensīva siltuma starojuma ietekmei un saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikuma 4.4.p., 4.5.punktu vienu reizi divos gados nosūta uz obligātajām veselības pārbaudēm.

Augstākminētajos MK noteikumos ir noteiktas tikai vispārējās normas, kas saistošas un piemērojamas visos gadījumos. Latvijā nav saistošu normatīvo aktu, kas nosaka konkrētus kritērijus mikroklimate darba vietā. Ņemot vērā, ka darba vietas ir ļoti dažādas pēc rakstura un iekārtojuma, darba devējs nosaka un novērtē visus iespējamus darba vides riskus katra nodarbinātā veselībai un drošībai, izmantojot sava uzņēmuma darbības veidam, ekono-

Turpinājums nākamajā lapā

Turpinājums no 6.lpp.

miskajai situācijai atbilstošas risku novērtēšanas metodes un veic atbilstošus darba aizsardzības pasākumus, lai novērstu vai samazinātu šos riskus. Darba devēja pienākums ir konsultēties ar nodarbinātajiem, nodrošināt viņu līdzdalību to jautājumu risināšanā, kas saistīti ar drošību un veselības aizsardzību darba vietā, tai skaitā par mikroklimata atbilstību katram indivīdam.

Piemērojamie (rekomendējamie) standarti:

LVS EN ISO 7730 : 2003 L „Mērenas siltuma vides – Paredzamā vidējā balsojuma un paredzamā neapmierināto personu procenta indeksu noteikšana un siltuma komforta apstākļu specifikācija” – reģistrēts 2003.12.09. Pieņemts 2003.09.23 LVS/STK/04/ „Būvmateriāli”. saskaņā ar MK noteikumu Nr.534 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 231–03 „Dzīvojamo un publisko ēku apkure un ventilācija”;

LVS EN ISO 10551: 2004 L „Vides siltuma ergonomika: Vides siltuma ietekmes novērtēšana pielietojot subjektīvās vērtējuma skalas”.

Kā paraugu ieteicams izmantot Eiropas Savienības izstrādātās vadlīnijas un uzņēmumu labas prakses piemērus. Savukārt kā informācijas avotu var izmantot Valsts darba inspekcijas mājas lapu: www.vdi.lv/Aktualitates.

Par darba aizsardzības jautājumiem informē arī Eiropas Darba Drošības un Veselības aizsardzības aģentūras Latvijā mājas lapu: <http://osha.lv>.

Informāciju par aktualitātēm, pētījumiem, situāciju Eiropas Savienības dalībvalstīs un kandidātvalstīs pieejama Eiropas Darba Drošības un Veselības aizsardzības aģentūras interneta mājas lapā:

<http://europe.osha.eu.int/>.

Noslēdzas projekts „Drošs darbs ar azbestu”

Ivars Vanadziņš, projekta koordinators, RSU Darba un vides veselības institūts, PSI „Darba Medicīna” SIA

Azbests ir šķiedrveida silikātu minerāls, kam piemīt unikālas īpašības: mehāniska izturība un elastība, termiska noturība, labas siltumizolācijas spējas un izturība pret ķīmisko vielu iedarbību. Tomēr, neraugoties uz savām labajām īpašībām, azbests ir ļoti kaitīgs veselībai – tas var izraisīt ļaundabīgus audzējumus. Savu īpašību dēļ, azbests ticis ļoti plaši izmantots dažādām vajadzībām un tas joprojām ir plaši sastopams visā Eiropas Savienībā, arī Latvijā, kur, kā tiek lēsts, joprojām atrodas 2,35 miljoni tonnu azbestu saturošu atkritumu.

Nolūkā informēt par prasībām un esošo situāciju attiecībā uz drošu darbu ar azbestu, kā arī iepazīstināt Latvijas darba aizsardzības speciālistus ar citu valstu pieredzi, Rīgā, 2007.gada 13.jūnijā, notika konference „Drošs darbs ar azbestu”, kurā piedalījās gandrīz 100 dalībnieku. Konferencē uzstājās Valsts darba inspekcijas, RSU Darba un vides veselības institūta, PSI „Darba Medicīna” SIA, Valsts izglītības attīstības aģentūras Leonardo da Vinci programmas daļas, kā arī Vācijas, Dānijas, Beļģijas, Igaunijas un Lietuvas kolēģi, informējot gan par situāciju Latvijā, gan arī daloties pieredzē apgūšanai par to, kā viņu valstīs tiek organizēta azbestu saturošu atkritumu demontāža.

Projekta „Drošs darbs ar azbestu” laikā ir sagatavota moderna mācību programma nodarbināto un speciālistu apmācībai drošam darbam ar azbestu, kā arī mācību materiālu komplekts, kurš papildināts ar plašu vizuālo (foto un video) materiālu klāstu. Projekta rezultātu prezentācijai ir izveidota arī speciāla mājas lapa, kurā tiks ievietoti visi projekta laikā veidotie mācību un informācijas materiāli – www.azbestos.eu.

Īsi pirms noslēguma konferences Rīgā un Nītaurē notika arī projekta partneru sanāksme, kuras laikā tika diskutēts par aktuāliem ar azbesta demontāžu saistītiem jautājumiem, kā arī veikti pēdējie darbi pie

Projekta partneri un „Jaunrīgas attīstības uzņēmuma” pārstāvji apspriežas Andrejostas TEC cehā, diskutējot par pareizu azbestu saturošu materiālu demontāžu

Tipiska azbestu saturoša cauruļvadu siltumizolācija Andrejostas TEC

projekta rezultātu sagatavošanas. Projekta partneru grupa (sešu valstu pārstāvji) apmeklēja arī Andrejostas TEC, kurā drīzumā sāksies azbestu saturošu materiālu demontāža, pirms TEC rekonstrukcijas un pārbūves par modernās mākslas muzeju uzsākšanas. Azbesta demontāžas darbus veikt ir pieaicināti eksperti no Somijas un Igaunijas un jācer, ka šis būs viens no pirmajiem projektiem Latvijā, kura laikā tiks veikta droša un pareiza azbestu saturošu materiālu demontāža.

AZBESTOS

Izglītība un kultūra

Leonardo da Vinci

Sekmīgi uzsākts projekts par praksi darba aizsardzībā

Rita Antonēviča,

Mārīte-Ārija Bake,
RSU Darba un vides veselības institūts

R.Antonēviča

Pateicoties Eiropas Sociāla Fonda finansējumam, Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūts sadarbībā ar PSI „Darba Medicīna” SIA organizē projektu „Profesionālās augstākās studiju programmas „Sabiedrības veselība” studentu prakse uzņēmumos darba aizsardzības speciālista profesijā”. Kopumā šāda praktiska apmācību iespēja paredzēta 48 Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības fakultātes studentiem.

Šobrīd praksi ir izgājuši jau 32 sabiedrības veselības studenti. Sabiedrības veselības topošie speciālisti darba aizsardzības prakses ietvaros tika iepazīstināti ar fizikālajiem, ķīmiskajiem, bioloģiskajiem un ergonomiskajiem riska faktoriem darba vietās, kā arī ar specifiskiem riska faktoriem dažādās ražošanas nozarēs. Prakses laikā studentiem bija iespēja iepazīt

M.Ā.Baķe

daudzu uzņēmumu darba aizsardzības sistēmas un reālas darba vietas, kā arī veikt tajās riska novērtējumus un laboratoriskos mērījumus, praksē iepazīstot darba aizsardzības speciālistu darbu. Prakses laikā studentiem bija iespēja apmeklēt tādās nozarēs kā kokapstrāde, metālapstrāde, ķīmiskā tīrīšana, pārtikas produktu ražošana, biroja darbs, atkritumu glabāšana, ūdens apgāde u.c.. Prakses laikā studenti iepazīs arī ar laboratorisko mērījumu veikšanas specifiku un piedalījās gan mērījumu plānošanā, gan paraugu ņemšanā un apstrādāšanā, izmantojot RSU DVVI Higiēnas un arodslimību laboratorijas iekārtas.

RSU Sabiedrības veselības 4.kursa studenti praksē A/S “Baltic Sea Port” Dzelzsbetona būvdetaļu ražotnē

Sabiedrības veselības studenti noslēguma seminārā prezentējot prakses rezultātus

Veselīgs darba vides gaiss – labāks darbs!

Dagmāra Sprudža,

Mārīte-Ārija Bake, RSU Darba un vides veselības institūts

Pēdējos gados tiek uzsvērta iekštelpu gaisa nozīmība cilvēku veselībai un komfortam. Šī problēma ir aktuāla no darba vides viedokļa, jo lielākā daļa nodarbināto mūsdienās ir saistīta ar darbu biros. No 2007.gada 29.līdz 31.maijam Helsinkos notika Starptautiskā konference „WORKAIR 2007”, kura bija veltīta ne-industriālās darba vides iekštelpu gaisa dažādām problēmām un kurā piedalījās arī divi Latvijas pārstāvji no RSU Darba un vides veselības institūta.

Savā atklāšanas runā Somijas Ve-

selības un Sociālo lietu ministre Paula Risikko atzīmēja, ka valsts nacionālajā ekonomikā nodarbinātajiem nelabvēlīgs iekštelpu gaiss izmaksā ap 1,5 miljardiem eiro katru gadu. Labs iekštelpu gaiss samazina saslimstību un slimo ēku sindroma izraisītos simptomus, paaugstina komforta sajūtu un darba ražīgumu. Gais-tošie organiskie savienojumi, azbests, mitrums, pelējuma sēnes, telpu ventilācija, biroja tehnikas radītais piesārņojums, alergisko slimību izpausmes un veselības problēmu simptomi, kas saistīti ar iekštelpu gaisu, kā arī objektīvās metodes veselības problēmu novērtēšanai bija galvenie plašāk diskutētie jautājumi. Galvenās atsevišķo sēžu tēmas bija:

- darba vides iekštelpu gaisa problēmu identifikācija un vadība;
- ķīmisko, bioloģisko (arī putekļu daļiņu)

un fizikālo faktoru avoti un piesārņojums;

- labā prakse iekštelpu gaisa problēmu novēršanā;
- metodes un līdzekļi individuālā jutīguma un iekštelpu gaisa kvalitātes novērtēšanai;
- darba produktivitāte un iekštelpu gaiss.

Mēs iepazīstinājām kolēģus ar mūsu pētījumu rezultātiem par mikroklimatisko situāciju biros Latvijā un subjektīvās pašsajūtas un veselības traucējumu saistību ar iekštelpu gaisa kvalitāti. Sīkāka informācija par konferenci un tās materiāliem atrodama Somijas Arodveselības institūta mājas lapā www.occuphealth.fi.

„¡A SALVO!” kampaņa – sapratnes veidošana pamatskolās par skolās pastāvošo risku novēršanu

Kastīlijas un Leonas autonomā valdība

Ekonomikas un nodarbinātības un darba risku novēršanas departaments (DGTRL)

Sīkāka informācija:

Maria José Diaz-Caneja Fernández.

Tel: (34) 987 34 40 32

diaferma@jcyl.es

Kastīlijas un Leonas Eiropas biznesa un jauninājumu centri

Sīkāka informācija:

Ana Hernández Pastora. Tel. +(34)

983 54 80 15. herpasan@jcyl.es

[http://](http://www.prevencioncastillayleon.com/escueladeprevencion)

www.prevencioncastillayleon.com/escueladeprevencion

Temats

Sapratnes veidošanas kampaņa sešus līdz 12 gadu veciem bērniem par to, cik svarīga ir drošība un darbošanās drošā un veselībai labvēlīgā veidā jebkurā ikdienas dzīves sfērā.

Problēma

Attīstītās valstīs nelaimes gadījumi ir galvenais bērnu mirstības cēlonis vecumā no viena līdz četriem gadiem, kamēr vecāku bērnu un pusaudžu grupā tie izraisa no puses līdz divām trešdaļām nāves gadījumu. Uz katru nāves gadījumu ir simtiem nelaimes gadījumu radītu ievainojumu, no kuriem daļa izraisa pastāvīgu invaliditāti. Spānijā, tāpat kā pārējā Eiropā, līdz 14 gadu vecu bērnu galvenais nāves cēlonis, pēc perinatālās mirstības, ir ārēja rakstura iemesli, tai skaitā traumas un saindēšanās. Skolas vecuma bērni visbiežāk ir pakļauti riskiem, kuri ir atkarīgi no bērnu un pusaudžu apkārtējās vides, kurā tie atrodas (*skat. tabulu*).

Viens no līdzekļiem, kas palīdzētu samazināt šos skaitļus, ir lielāka bērnu sapratne un uzmanība.

Risinājums

Tika izstrādāta „¡A Salvo!” (*tulkotājamā kā Drošs!*) kampaņa, kas paredzēta pamatskolas skolēniem vecumā no sešiem līdz 12 gadiem visās Kastīlijas un Leonas skolās. Tās mērķis ir veidot jaunu preventīvo kultūru jau no pašiem izglītības pirmsākumiem, lai

Nelaiemes gadījumu un saslimšanas riski

Kritieni no tāda paša līmeņa	Zemes līmenī
Kritieni no dažādiem līmeņiem	No augstuma Dziļumā
Kāpšana pāri priekšmetiem	
Uzskriešana un sadursme ar nekustīgiem priekšmetiem	
Priekšmetu un instrumentu radīti sasitumi un iegriezumi	Asi un griezoši priekšmeti
Uz āru izvirzīti fragmenti un detaļas	
Termiskie kontakti (apdegumi)	
Elektriskie kontakti (apdegumi un elektrotraumas)	Defekti elektroinstalācijās Izolācijas trūkums
Saskarsme ar toksiskām vielām Kontakts ar kodīgām vielām	Norīšana (gremošanas trakts) Kontakts (āda, acis, glotāda) Ieelpošana (elpošanas ceļi)
Nosmakšana vai aizrīšanās	Mehāniska nosmakšana (elpošanas trakta ārējs nosprostojums)
Sabraukšana vai sadursme ar transportlīdzekli	Ceļu satiksmes nelaimes gadījumi: automašīnas, velosipēdi un motocikli Nelaiemes gadījumā cietis gājējs
Dzīvas būtnes un organismi	Uzbrukumi –ievainojumi Infekcijas – zoonozes pārņemšana Mājdzīvnieki
Uguns (apdegumi, plaušu ievainojumi)	

attīstītu sapratni par to, ka drošība ir sociāli vēlama un ka visiem tā jāsarīgā, un, veicinot attieksmes maiņu, sekmēt katra indivīda un visas sabiedrības veselības un drošības paradumu attīstību.

Kampaņai bija trīs fāzes:

1. Dažādu mācību materiālu izstrādāšana riteņsomā

Šāda riteņsoma izsniegta katrai mikrorajona skolai. Tā domāta dalībnieku izglītošanai, pielietojot dažādas spēles, mācot viņiem noteikt riskus un veikt nepieciešamos pasākumus, lai izvairītos no nelaimes gadījumiem dažādās jomās, vienlaicīgi palīdzot orientēties un iepazīties ar drošības un preventīviem pasākumiem.

„¡A Salvo!” riteņsomā skolotājs un skolēni atradīs:

‘SALVA’ talismanu – jauku darba cimdu un plaukstu lieluma marioneti, ar kuru bērns var spēlēties un tādējādi sākt iepazīt materiālus;

Dažādas spēles un materiālus, kas sadalīti piecās preventīvās jomās: 112 un avārijas gadījumu plāni; risku noteikšana un novēršana; individuālie aizsardzības līdzekļi; pirmā palīdzība un zīmes. Šīs spēles var izmantot klasē gan grupā, gan individuāli. Tās ietver: spēles ar zīmēm, situācijas un darbības vietas plakātu; darbības karti; miniteātri; komikus un divas kartona spēles, Prevenpinta un Trivisalva.

Spēļu apraksts:

- Spēles ar zīmēm: divas pilnas zīmju paketes, zīmju formas un piktogrammas, lai strādātu pie to nozīmes;
- Situācijas un darbības vietas plakāts: skolā sastopamās dažādās vides un riski parādīti klases telpā, virtuvē, vingrošanas zālē, ēdamtelpā, skolas pagalmā; vieta tiek pārveidota par skolai *garāmejošu* ielu, lai skolēni varētu to novērtēt un analizēt;

Turpinājums nākamajā lapā

- Divdesmit pasākumu rīcības kartes: saturs parādīts zīmējumos praktiskā formā, kas atbilst skolēnu reālajai dzīvei, lai ar vienkāršām darbībām palīdzētu skolēniem pastiprināti apgūt dažādas koncepcijas;

- Mīnuteātris: šajā pasākumā tiek uzvestas ikdienas dzīves situāciju sērijas, kur parādītas pirmās preventīvās jomas, kas iekļautas riteņšomā. Papildus preventīviem jautājumiem tiek attīstītas arī citas prasmes, tādas kā grupas organizēšana, komunikācija, ķermeņa valoda un kreativitāte.

- Komiksi: atkārtots Erga komiksu izdevums speciāli Kastīlijai un Leonai, publikācija, kuru sagatavojis Nacionālais Darba drošības un veselības institūts (*Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo (INSHT)*).

- *Prevenpinta*: šīs spēles mērķis ir ar ātru un vienkāršu zīmējumu palīdzību nosaukt vislielāko vārdu skaitu, kuri attiecas uz „¡A Salvo!” kampaņu.

- *Trivalva*: šī ir vēl viena spēle izmantošanai klasē, tā ietver vārdus, kas attiecas uz risku novēršanu, kas katrai komandai, ja tā pareizi atbild uz jautājumiem, ļauj virzīties uz priekšu.

- Norādījumi skolotājiem, kuros ietverts detalizēts materiālu apraksts un norādījumi par to izmantošanu klasē.

Visus materiālus var izmantot visos trīs pamatizglītības ciklos, jo tie ietver darbības, kas piemērotas katrai vecuma grupai: (6 un 7 gadus veciem; 8 un 9 gadus veciem; 10 līdz 12 gadus veciem skolēniem).

2. Interneta portāla izveidošana

<http://www.prevencioncastillayleon.com/escueladeprevencion>.

Interneta portāls domāts, lai iesaistītu visu pamatskolu kopienu skolotājus, skolēnus un vecākus un veicinātu viņu sapratni, un katram ir noteikta vieta šajā portālā. Skolēni var atrast dažādas izklaidējošas spēles, mācīties drošu uzvedību un noteikumus. Vecāki un skolotāji var lejupeļādēt un aktualizēt lielu daļu no riteņšomā esošā materiāla (norādījumi skolotājiem, darbības kartes, utt.), lai palīdzētu izpildīt darbības skolā un mājās.

Portālā ir papildus resursi, tādi kā preventīvā klase, „¡A Salvo!” kampaņa un raķete ar jauninājumiem. ‘Bēniņi’ ir mūsu atmiņu lādīte un tajā mēs varam atrast citas darbības, kas veiktas pagātnē.

Vietā, kas veltīta „¡A Salvo!” kampaņai, ir nodaļa vecākiem un skolotājiem, kur viņi var atrast dažus kampaņas materiālus, ir komiksi un „A jugar” (*Uzspēlēsim!*) nodaļa, kur atrodamas tiešsaistes spēles un spēles katrai vecuma grupai.

3. Reklāmas kampaņas uzsākšana, lai izplatītu, sekmētu, veidotu sapratni un pievērstu kampaņai pēc iespējas lielāku skolu un bērnu skaita uzmanību. Reklāmas kampaņā bija trīs dažādas komponentes:

Informācijas nosūtīšana pa pastu.

Informatīvas aplokšnes nogādāšana visiem pamatizglītības centriem un iestādēm; piegādātas 1075 aplokšnes:

- Organizācijas vēstule, kurā sniegta informācija par šo iniciatīvu;
- Brošūra, kurā sniegta pilnīga informācija par riteņšomas saturu un portāla funkcionēšanu, un reklāmas plakāts;
- Dažādi reklāmas elementi (plakāts, peles paliktis, atslēgu riņķis un pildspalva).

Prezentācijas. Dažādas prezentācijas tika organizētas dažādās jomās:

- Katrā provincē Provincas izglītības direktorāts nosūtīja paziņojumu visiem Kastīlijas un Leonas valsts un līdzīga statusa skolu direktoriem, lai tieši prezentētu riteņšomas resursus, portālu un reklāmas kampaņu un lai uzklautu viņu pirmos iespaidus, un tādējādi pēc iespējas pielāgotu kampaņu viņu izteiktajam vajadzībam;

- Tika organizētas dažādas prezentācijas masu saziņas līdzekļos: vispārēja prezentācija kampaņas uzsākšanai Valjadolidā, un turpmākās katrā no autonomās kopienas provincēm, kuras laika ziņā sakrita ar „¡A Salvo!” autobusa ierašanos provincē.

Ceļojošais šovs. Ceļojoša kampaņa, kurā tika izmantots pilnmetrāžas autobuss ar piekabi, kas apceļoja deviņas Kastīlijas un Leonas provinces un kurš bija apgādāts ar visu nepieciešamo, lai informētu skolēnus par darba risku novēršanu un pievērstu viņu uzmanību informācijai. Autobuss bija aprīkots ar multimediju iekārtām, plazmas TV ekrānu, spēļu paneļiem, mēbelēm un displeja kabinetu ar kampaņas materiāliem, kā arī telefona sakariem. Autobusā divi instruktori – darba risku eksperti – vadīja skolēnus apmeklējuma laikā.

Blakus „¡A Salvo!” autobusam bija uzstādīts sešus metrus augsts piepūšams balons ar talismanu attēlu uz tā un telts, kur „¡A Salvo!”, mobilais Talismans

(namatēvs) uzņēma skolēnus.

Lai apmeklētu autobusu, katra pamatskolas klase, kurā bija 28 skolēni, tika sadalīta divās grupās pa 14 skolēniem katrā. Viena grupa uz 25 minūtēm devās uz autobusa priekšgalu (interaktīvā telpa), bet otra – uz autobusa aizmuguri (klase). Nodarbības beigās viņi apmainījās istabām. Tas ļāva skolotājam piedalīties prezentācijā un novērot, kā tika izmantoti materiāli no „¡A Salvo!” kampaņas somas. Pirms katras spēles sākuma instruktori sniedza paskaidrojumu par spēles saturu.

Turpinājums internetā: interneta portālā tika izveidota speciāla nodaļa par „¡A Salvo!” autobusu, lai sniegtu informāciju par tā atrašanās vietu, apmeklējumu grafiku dažādās vietās un datumiem, apmeklējumu skaitu un preses telpām, kur bija ierakstīti visi jaunumi, kas tika savākti apmeklējuma laikā.

Rezultāti

Kampaņa bija vērsta uz vairāk nekā 118 000 skolēniem, kas reģistrēti pamatskolas izglītības iestādēs 2005. – 2006. gadā. Projekts un materiāli bija izveidoti tā, lai tos varētu lietot vairākus gadus, tādējādi aprēķinātās izmaksas uz vienu bērnu tiek lēstas mazāk par 3,5 eiro.

Komentāri

Šis piemērs skar plašu iedzīvotāju loku, ieskaitot 118 000 skolēnus no deviņiem Spānijas reģionāliem izglītības rajoniem, viņu skolotājus un vecākus, politikas veidotājus, darba drošības un veselības ekspertus un valsts institūcijas. Mācību materiāli ir oriģināli un tiem ir labs dizains, un sapratnes veidošanas pasākumi ir jautri un efektīvi.

Noslēgsies būvniecības inspicēšanas kampaņa

29.jūnijā noslēgsies Valsts darba inspekcijas īstenotā būvniecības inspicēšanas kampaņa. Visā Latvijā kampaņas ietvaros būvniecības objektos tika konstatēti būtiski darba aizsardzības prasību pārkāpumi, kā rezultātā daļa no būvobjektiem tika slēgti.

Būvobjekts Alūksnē

Būvobjekts Jelgavā

Būvdarbi Jelgavā

Būvobjekts Rīgas rajona Baložos

Būvobjekts Liepājā

Būvobjekts Rīgā, Juglā